

FINANSTILSYNET

Overholdelsen af hvidvaskreglerne skal være bedre

Finanstilsynet
Den 8. maj 2019

Sammenfatning

Ressourcerne til hvidvasktilsynet er i de seneste par år blevet øget, senest med den politiske aftale fra marts i år. Med midlerne fra den politiske aftale fra 2017 har Finanstilsynet særligt i 2018 kunnet øge tilsynsindsatsen væsentligt. På inspektionerne har Finanstilsynet konstateret, at der er en række temaer, som går igen på tværs af sektoren, og hvor Finanstilsynet vurderer, at overholdelsen af hvidvaskreglerne generelt kan blive bedre i sektoren. Med dette nyhedsbrev deler Finanstilsynet sine konklusioner for at øge opmærksomheden på reglerne på hvidvaskområdet.

Helt generelt er det Finanstilsynets opfattelse, at overholdelse af hvidvaskreglerne er blevet en mere opprioriteret opgave i virksomhederne og i virksomhedernes ledelse. Langt de fleste virksomheder og ledelserne heri er blevet opmærksomme på, at de skal undgå at blive brugt til hvidvask og terrorfinansiering. Derimod er ledelserne ofte ikke opmærksomme på, hvad de i praksis selv skal gøre for, at virksomhederne overholder lovgivningen. Derfor er en generel konklusion også, at virksomhederne – til trods for den

umiddelbare øgede bevågenhed – ofte ikke har tilstrækkeligt ledelsesmæssigt fokus på hvidvask- og terrorfinansieringsområdet.

Herudover og i forlængelse heraf er der en række konkrete områder, hvor Finanstilsynet relativt ofte må konstatere, at overholdelsen af reglerne kan blive bedre. Det drejer sig om, at:

- virksomhederne ikke udfører opgaverne på et risikobaseret grundlag
- risikovurderingen ikke er tilstrækkelig
- politikkerne ikke er tilstrækkeligt operationelle
- procedurerne ikke er tilstrækkeligt gennemarbejdede
- kundekendskabsprocedurerne ikke er tilstrækkelige
- kunder og transaktioner ikke bliver overvåget tilstrækkeligt grundigt
- korrespondentbanker ikke bliver tilstrækkeligt vurderet
- funktionsadskillelsen ikke er tilstrækkelig.

Finanstilsynet vil i sit tilsyn derfor fortsat have fokus på disse områder.

Tilsynsindsatsen er styrket

Finanstilsynet har siden midten af 2017 styrket sin tilsynsindsats på hvidvaskområdet væsentligt. Flere ressourcer til hvidvasktilsynet, herunder særligt til en stærkt øget tilsynsindsats, var en del af den politiske aftale fra juni 2017 mellem regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti om styrket indsats mod hvidvask mv. i den finansielle sektor. I marts 2019 blev der indgået endnu en politisk aftale mellem regeringen og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti, der bl.a. medfører endnu flere ressourcer til tilsynet på hvidvaskområdet.

Finanstilsynet fører hvidvasktilsyn med ca. 1500 virksomheder. Fra midten af 2017, hvor den nye hvidvasklov trådte i kraft, til udgangen af 2018 har Finanstilsynet været på inspektion i 55 af virksomhederne.

Finanstilsynet fører et såkaldt risikobaseret tilsyn. Det indebærer, at tilsynet skal fokuseres der, hvor der er størst risiko for, at virksomhederne bruges til hvidvask eller terrorfinansiering. Det risikobaserede tilsyn kommer til udtryk i såvel udvælgelsen af brancher og virksomhedstyper som i udvælgelsen af de områder i den enkelte virksomhed, som Finanstilsynet særligt vil fokusere på.

Finanstilsynet fører tilsyn med, om virksomhederne lever op til lovgivningens krav til risikovurdering, politikker, kontroller og procedurer. Kravene skal sikre, at virksomhederne kender kunderne og overvåger kundernes transaktioner. Hvis der er mistænkelige transaktioner, skal virksomhederne underrette Hvidvasksekretariatet i SØIK. Herefter overvejer Hvidvasksekretariatet behovet for at sende underretningen videre til yderligere politimæssig efterforskning.

Tilsynet skal dermed primært sikre, at virksomhederne opfylder deres pligter med hensyn til forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering. Selve efterforskningen af eventuelle sager om hvidvask eller terrorfinansiering er et politimæssigt anliggende.

Finanstilsynet indleder sine inspektioner med at indkalde skriftligt materiale fra den pågældende virksomhed. Det kan omfatte risikovurderinger, politikker, procedurer, intern rapportering, beskrivelser af hvidvaskovervågningen, herunder elektroniske

overvågningssystemer og kundelister. Selve inspektionen foregår på virksomhedens adresse og gennemføres normalt som interview med de ledende medarbejdere på området på baggrund af det indkaldte materiale. Finanstilsynet tager næsten altid stikprøver af kundeforhold fra kundelisterne for at vurdere, om lovens krav også følges i praksis. Inspektionen afsluttes med en skriftlig rapport til virksomheden og en kort redegørelse, der skal offentliggøres på henholdsvis virksomhedens og Finanstilsynets hjemmeside.

Et inspektionsforløb vil normalt strække sig over tre-fire måneder fra det øjeblik, materialet indkaldes, over den periode, hvor inspektionen gennemføres i form af tilsynsbesøget, og til afrapporteringen sker i form af rapporten. Hvis der viser sig at være særligt vanskelige spørgsmål, som skal afklares, eller hvis der er behov for at indkalde supplerende materiale, kan inspektionsforløbet tage længere tid.

Finanstilsynet valgte at udskyde rapporteringen fra en række inspektionsbesøg i slutningen af 2017 og første halvår af 2018. Hensigten var at sikre et ensartet niveau for reaktionerne efter den nye lov trådte i kraft i midten af 2017. Finanstilsynet har siden oktober 2018 løbende offentliggjort redegørelser fra sine inspektioner. Der udestår dog fortsat endelig rapportering for visse af inspektionerne.

På inspektionerne har Finanstilsynet – uanset om den endelige rapport er afsluttet eller ej – gjort en række observationer, som giver anledning til, at Finanstilsynet kan drage nogle overordnede konklusioner om overholdelsen af reglerne på området. Som følge af, at der er gået noget tid mellem inspektionen på stedet og fremsendelsen af rapport og offentliggørelse af redegørelse, kan der i de rapporter og redegørelser, der særlig vedrører inspektionsbesøg foretaget i slutningen af 2017 og i første halvår af 2018, være reaktioner, som virksomhederne i mellemtiden har fulgt op på.

Med dette nyhedsbrev deler Finanstilsynet sine konklusioner for at øge opmærksomheden på reglerne på hvidvaskområdet.

Ledelsen skal spille en større rolle

Finanstilsynet må konstatere, at virksomhederne ofte ikke har tilstrækkeligt ledelsesmæssigt fokus på hvidvask- og terrorfinansieringsområdet. Langt de fleste virksomheder er opmærksomme på, at de skal undgå at blive brugt til hvidvask og terrorfinansiering, men ledelserne er ofte ikke opmærksomme på, hvad de i praksis selv skal gøre for, at virksomhederne overholder lovgivningen.

Den enkelte ledelse skal foretage en grundig vurdering af, hvordan virksomheden vil kunne blive brugt til hvidvask og terrorfinansiering. Det er en kendsgerning for alle virksomhederne, at det ikke er et spørgsmål om, hvorvidt de vil kunne blive brugt til hvidvask og terrorfinansiering, men om hvordan. Denne erkendelse synes historisk at have manglet mange steder. Finanstilsynet vurderer dog, at de seneste store sager på området har ændret dette.

På baggrund af risikovurderingen skal ledelsen også tage stilling til, hvordan virksomheden skal indrettes med hensyn til organisation, bemanning, systemer og procedurer. Samtidig skal ledelsen sikre sig, at der er effektive kontroller af, om virksomhedens procedurer og lovgivningen bliver overholdt, og at ledelsen får en grundig rapportering om dette.

Hvis ledelsen ikke er opmærksom på og aktiv i at træffe de rette beslutninger og gøre et grundigt arbejde, er der risiko for, at virksomheden ikke overholder lovgivningen og dermed vil kunne blive – eller bliver – brugt til hvidvask og terrorfinansiering.

De hyppigste overtrædelser

Finanstilsynet konstaterer, at der er forholdsvis stor forskel på, hvor godt virksomhederne overholder lovgivningen. Det afspejler sig også i antallet af reaktioner. Indtil videre har der ikke været en klar tendens i forhold til, hvilke typer af virksomheder der får mange henholdsvis få reaktioner.

Til gengæld er der en tendens i forhold til, hvilke typer af mangler der fører til reaktioner fra Finanstilsynet.

Finanstilsynet finder hyppigst følgende typer af overtrædelser:

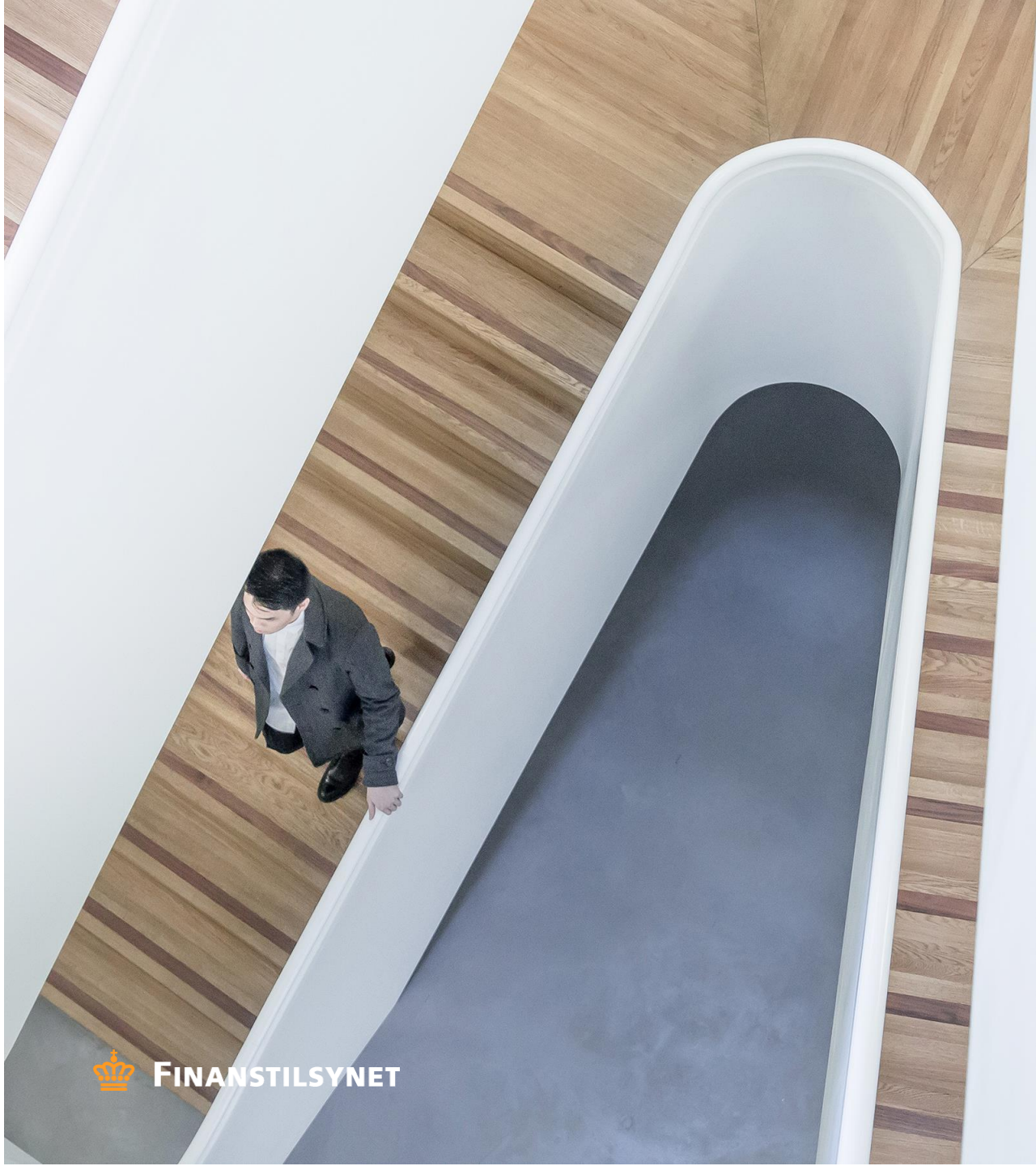
1. Virksomhederne udfører ikke deres opgaver på et risikobaseret grundlag

Virksomhedernes indsats skal ske på et såkaldt risikobaseret grundlag. Det betyder, at virksomhederne skal fokusere på forretningsområder, der indebærer en forhøjet risiko for hvidvask og terrorfinansiering, og til gengæld kan fokusere indsatsen mindre der, hvor risikoen er lavere. I nogle tilfælde konstaterer Finanstilsynet, at opgaver udføres efter en fast skabelon, der ikke

er tilpasset virksomhedens karakter. Det medfører, at de pågældende virksomheder ikke får taget stilling til, hvad der er nødvendigt at gøre i det konkrete tilfælde.

2. Risikovurderingen er ikke tilstrækkelig

Virksomhedernes ledelser skal identificere og vurdere virksomhedernes risiko for at blive brugt til både hvidvask og terrorfinansiering. Ledelserne skal bl.a. tage udgangspunkt i virksomhedernes kundetyper, produkter og de geografiske områder, som de opererer i. Finanstilsynet konstaterer, at virksomhedernes risikovurderinger ofte er for summariske, og de afdækker ikke alle risici. Ofte har virksomhederne slet ikke identificeret og vurderet risikoen for at blive brugt til terrorfinansiering. Hermed er der risiko for, at virksomhederne ikke er opmærksomme på, hvor de skal sætte ind for at leve op til lovgivningen og dermed undgå at blive brugt til hvidvask og terrorfinansiering.

3. Politikkerne er ikke tilstrækkeligt operationelle

På baggrund af risikovurderingerne skal virksomhederne udarbejde såkaldte politikker. I politikkerne skal ledelserne tage stilling til, hvordan deres virksomheder skal indrettes for at imødegå risikoen for hvidvask og terrorfinansiering og dermed leve op til lovgivningen. Politikkerne er ofte for overordnede og ikke tilstrækkeligt operationelle. Dermed bliver det vanskeligere for virksomhederne at føre politikkerne ud i livet, og dermed risikerer virksomhederne at træffe de forkerte beslutninger om, hvordan de konkret skal indrettes, f.eks. hvilke procedurer, der skal indføres. I de tilfælde, hvor risikovurderingerne er utilstrækkelige, vil politikkerne ofte også være det.

4. Procedurene er ikke tilstrækkeligt gennemarbejdede

Procedurene skal være tilstrækkeligt omfattende og præcise til, at medarbejderne kan følge dem i deres daglige arbejde. Finanstilsynet kan i flere tilfælde konstatere, at procedurerne er utilstrækkelige. En række virksomheder anvender f.eks. et sæt standardprocedurer, som de ikke selv har udarbejdet, og som ikke afspejler de faktiske arbejdsgange i virksomheden. Hvis procedurerne ikke er tilstrækkeligt gennemarbejdede, er der større risiko for, at medarbejderne begår fejl. Den interne kontrol bliver desuden vanskeligere at gennemføre, da den ikke kan baseres på et tilstrækkeligt grundlag.

5. Kundekendingsprocedurerne er ikke tilstrækkelige
Virksomhederne skal kende deres kunder. Kundekendskabet skal ske på et risikobaseret grundlag, sådan at virksomhederne har et noget mere indgående kendskab til højrisikokunder end til lavrisikokunder. Kundekendskab indebærer også, at virksomhederne skal kende de reelle ejere bag deres virksomhedskunder. Finanstilsynet konstaterer jævnligt, at der er mangelfulde procedurer. Det gælder særligt manglende opdatering af dokumenter, data og oplysninger om kunderne samt manglende indhentelse af oplysninger om forretningsforbindelsens formål og tilsigtede beskaffenhed, især hvilke og hvor mange transaktioner kunden har tænkt sig at gennemføre. Hvis en virksomhed ikke kender sine kunder godt nok, kan overvågningen af usædvanlige transaktioner heller ikke gøres tilstrækkeligt effektiv. Herved øges risikoen betragteligt for, at virksomhederne bliver brugt til hvidvask og terrorfinansiering.

6. Kunder og transaktioner bliver ikke overvåget tilstrækkeligt grundigt
Virksomhederne skal overvåge kundernes transaktioner. Overvågningen kan ske på et risikobaseret grundlag, sådan at virksomhederne har mere fokus på højrisikokunder end på lavrisikokunder. Finanstilsynet konstaterer, at der er transaktioner, der ikke bliver overvåget tilstrækkeligt grundigt og dermed ikke

bliver taget ud til nærmere gennemgang. Der kan også være "alarmer", der efterfølgende ikke bliver undersøgt godt nok. Hvis overvågningen er utilstrækkelig, er der risiko for, at mistænkelige transaktioner ikke bliver opdaget. Virksomhederne skal også være opmærksomme på, at kriminelle hele tiden udvikler deres metoder. Det betyder, at den overvågning, der er tilstrækkelig i dag, ikke nødvendigvis er tilstrækkelig i morgen.

7. Korrespondentbanker bliver ikke tilstrækkeligt vurderet
Virksomhederne skal indhente oplysninger om deres korrespondentbanker for at sikre sig, at det er betryggende for virksomheden at gennemføre forretninger med dem. Det gælder også korrespondentbanker indenfor EU. I en del tilfælde indhenter virksomhederne ikke information nok om deres korrespondentbanker. De foretager ofte heller ikke en tilstrækkeligt grundig vurdering af den information, de har indhentet, forud for etableringen af en korrespondentbankforbindelse eller som led i den løbende overvågning. Hermed er der risiko for, at virksomhederne indgår forretninger med korrespondentbanker, der ikke lever op til kravene. Virksomhederne kan dermed blive involveret i hvidvask eller terrorfinansiering.

8. Funktionsadskillelsen er ikke tilstrækkelig

Hvis virksomheden har en compliancefunktion, er det et krav, at compliancefunktionen uafhængigt kontrollerer hvidvaskfunktionen, herunder den hvidvaskansvarliges udførelse af sine opgaver. De to funktioner skal derfor som udgangspunkt være adskilt. I nogle virksomheder ligger hvidvaskfunktionen under compliancefunktionen. Det medfører risiko for, at kontrollen med hvidvaskfunktionen ikke er tilstrækkeligt uafhængig og dermed ikke effektiv nok. Jo større virksomheden er, des mere effektiv skal adskillelsen være. I små virksomheder er det dog i praksis ofte ikke muligt med en effektiv adskillelse. I disse tilfælde skal virksomheden vurdere, hvad den kan gøre for at kompensere herfor, f.eks. gennem andre kontroller.

Hvis du vil vide mere

Lovgivningen på hvidvaskområdet

[Forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering er reguleret i hvidvaskloven](#). Danmark har implementeret EU's hvidvaskdirektiver, senest det 4. hvidvaskdirektiv, i hvidvaskloven. EU's 5. hvidvaskdirektiv skal være implementeret i dansk

lovgivning senest den 10. januar 2020. Et [lovforslag, der implementerer 5. hvidvaskdirektiv](#), er blevet vedtaget den 2. maj 2019.

Finanstilsynets vejledning af virksomhederne

Finanstilsynet har udarbejdet en vejledning til hvidvaskloven. Vejledningens formål er at støtte virksomhederne i deres arbejde med at leve op til lovgivningen og dermed undgå at blive brugt til hvidvask og terrorfinansiering. Vejledningen findes på [Finanstilsynets hjemmeside](#) under den særlige sektion om hvidvask.

Hjemmesiden indeholder også [links til en række andre nyttige informationer](#), som virksomhederne kan bruge i deres arbejde.

Endelig vejleder Finanstilsynet virksomhederne direkte i forbindelse med inspektionerne.

Finanstilsynets reaktionsmuligheder

Finanstilsynet kan påbyde en virksomhed, som ikke overholder lovgivningen på hvidvaskområdet, at bringe forholdet på plads. Når der er tale om forhold af mindre væsentlighed, kan Finanstilsynet give virksomheden en såkaldt straksforbedring. En sådan vil normalt ikke fremgå af rapporten. I tilfælde af lovovertrædelser, som ikke længere består, kan Finanstilsynet give virksomheden en påtale.

I meget alvorlige tilfælde kan Finanstilsynet anmelde virksomheden til politiet, og i særdeles alvorlige tilfælde kan Finanstilsynet inddrage en virksomheds tilladelse til at drive virksomhed. Den politiske aftale fra marts 2019 indebærer, at der skal skabes lovgrundlag for, at Finanstilsynet får mulighed for at udstede administrative bødeforlæg, stoppe for tilgangen af kunder til en virksomhed og sætte en repræsentant ind i en virksomhed, hvis der viser sig at være alvorlige svigt på hvidvaskområdet.

Redegørelser

Finanstilsynets hjemmeside indeholder yderligere uddybning af konklusionerne på de enkelte inspektioner, som Finanstilsynet har afsluttet.

Finanstilsynet planlægger at besøge 35 finansielle virksomheder som led i hvidvaskindsatsen i 2019, ligesom det vil følge op på tilsynsbesøgene gennemført i 2018. Finanstilsynet planlægger desuden et-to årlige nyhedsbreve med hovedtræk og overordnede konklusioner fra den forgangne periodes inspektioner.